

dein Leben ändern

og politikken. Man verdsliggør, man profanerer tingene.

«Det hellige eller det religiøse» skriver Agamben, «er de ting der på den ene eller anden måde tilhørte guderne. Derfor blev de fjernet fra den frie brug og handel mellem mennesker [...]. At vide hvordan man profanere er at vide hvordan man bringer ting tilbage der har været genstand for en tilstand af hellig undtagelse – ting der har været indviet – til deres oprindelige – profane – kontekst.»⁴ Det handler om at kunne skabe muligheden for en ny brug, en fælles brug.

Das Beckwerks aktioner kan ses som positive forsøg på at profanere de europæiske idealer, at fjerne dem fra den hellige sfære, at undgå enhver ritualisering eller isolering af autoriteter og former, der altid vil stille krav om en særskilt procedure eller ideologisk insisterer på en art hellighed, og derigennem frisætte tingene (demokratiet, humaniteten) ved at give dem fri til fælles brug. Dagligdagen, mødet med tilfældige mennesker, taxachauffører, husmødre, folk på marken, og herunder den vedvarende opmærksomhed på vanskeligheden ved at få denne «virkelighed» i tale såvel i Irak som i USA, skal oplyse det ordinære liv, bringe det i forbindelse med en rigere erfaring.

Men det er ikke indholdet der er interessant, det er Das Beckwerks metode. Metoden består i at etablere en forbindelse mellem det skabende og det Das Beckwerk selv kalder «forsvindingen». Man giver form til det potentielle, man er kun selv denne yderside der kan være hvad-som-helst og gå i forbindelse med alt. «Identiteten» må ifølge Das Beckwerk «blive det forsvindingspunkt, igennem hvilket verden eller den enkelte identitet kan gå ud af, ud til den her frihed.»⁵ Das Beckwerk er

insisterende i kampen mod stabile identiteter, men én ting er ikke at kunne sættes i bås, ikke at have en klar kunstnerrolle, at være den vandrende mulighed der ikke efterlader sig nogen standsning, noget andet er at skabe en form der holder, dvs. et værk der bevarer kræfter i en bestemt form, som fastholder værensformer der kan blive stående ved egen kraft, et værk der river sig løs fra klischeén, som forbløffer og bevæger og som får os til at føle og tænke på andre måder. Altså, hvordan skabe eller håbe på forandring ved det mest skrøbelige, forsvindingen, med en parafrase af Italo Calvino.⁶ Hvordan skabe lethed ud af tyngde? Hvordan frisætte en energi i vores hverdag til en stærkere mere intens skabende virkelighed? Med dette spørgsmål om forandring er vi tilbage til spørgsmålet om værket, og hvordan værket forbinder sig med livet.

JEG VIL PÅSTÅ at Das Beckwerk har et uafklaret forhold til forskellens mulighed og dermed til forandring. På den ene side fornemmer jeg en klar længsel efter et udenfor, et sted udenfor staten og kapitalen hvor det igen er muligt at være skabende, at blive menneske, et sted hvor den sociale krises igen gør det muligt at mobilisere masserne og skabe nye værdier. På den anden side hævder Das Beckwerk at ethvert oprør må ske indefra,⁷ at man må begynde med hverdagen, få denne til at bryde sammen, etablere nye mulighedsrum i det allerede givne, som eksempelvis markeringen af det demokratiske flag med et hul i midten under «selvmordsaktionen» i Irak – man tager et anerkendt ord og fænomen men holder det tomt og åbent.

Men Das Beckwerk tager også afstand fra den politiske kunst der i dag er knyttet til en kunstnerrolle

og en kunstinstitution, som ofte er dårlig kunst, præget af en fattig og utålmodig formanstringelse. Selv den såkaldte «relationelle æstetik» der på det seneste har haft vind i sejlene, er ifølge Das Beckwerk blottet for kritisk potentiale, da den ikke ligner meget andet end en avanceret leg med vareformer, æstetik og performance.⁸

Trods kritikken af denne æstetik er Das Beckwerk enig i at kunsten ikke længere er givet, at det handler om at underminere kunstens autonomi. I den daglige forståelse af kunst er denne forbeholdt en sublimeret undtagelseserfaring der ikke har noget med hverdagslivet at gøre. Kunstnerens skabende udtryk opfattes som en selvstændig handling der ikke har noget at gøre med hans eller hendes liv som borger i et civilt samfund. De totalitære staters æstetisering af politik (Hitler, Stalin) og konsumsamfundets integration af design og kunst som vareform, vanskeliggør syntesen mellem kunst og politik. Kunsten selv bliver tandløs, ufarlig og ligegyldig.

Er vi modtagelig for at ændre vores liv?

Udgangspunktet for Das Beckwerk er at man ikke kan adskille privatpersonen fra kunstnerens praksis. Ethvert forsøg på dette ender ifølge Das Beckwerk med en ufarlig og uinteressant kunstinstitution, som tilfældet er i dag. Man må derfor forsøge at være skabende på andre vilkår. Man må gøre livet til et anliggende, ikke blot reducere det til noget evidenter. Vores tilgang til livet skal ikke handle om livsstil, om at vi skal spise sundt og tænke på klimaet. Livet er en daglig kamp og dagligt bliver vi mindet om vores egen magtesløshed, hvad vi magter og hvad vi ikke magter. Og det spørgsmål der melder sig er: Er vi modtagelig for at ændre vores liv?

Da den tyske digter Rainer Maria Rilke i 1908 stod overfor værket *Apollons arkaiske torso* på Louvre, hørte han en stemme tale til sig: «Du musst dein Leben ändern» (du må ændre nu dit liv). Denne upersonlige affekt satte sit efterfølgende mærke på ham, da han kort tid efter i sine *Nye digte* skrev sit digt med samme titel som den gamle torso: »[I]ntet sted er blindt for dig./ Du ses./ Må ændre nu dit liv.»⁹ Det skulle vise sig at Rilke blev en stærk resonansbund for den efterfølgende forvandling af andre menneskers liv. Også Das Beckwerk ønsker at ændre sit og andres liv til noget mere og andet end livsstil, livsprojekter, spisevaner. Helst vil han at hans værk kan sige: Jeg ses. Må ændre nu dit liv! Men det er ikke ham selv der vil ses, men kunsten. Det som vil ses, det som skal rive os væk, ud af det vante, er det vi ikke helt kan se, håndtere, genkende, begribe, det vi ikke kan lide.

Rilkes møde med Apollon-torsoen henviser til en begivenhed som netop overskrider det vi kan fatte, men som samtidig er der hvor igennem vi fødes på ny. Gennem begivenheden gøres mennesket til det sted hvor forvandlingskraften og handlekraften finder sted, så den kan vende sig mod stereotyperne, den trygge, ligegyldige

forestilling om virkeligheden. Denne kraft er, som Rilkes møde med torsoen viser, altid anonym, ingen ejer den. Magten og kapitalen derimod forsøger gennem kapingen af denne affekt at eje, at besidde, at gøre noget genkendeligt, muligt. Spørgsmålet er om Das Beckwerk skaber begivenheder der forvandler, der uddrager sig vor tids event-kultur? Jeg mener både-og.

På den ene side kan man se Das Beckwerks selvskabelse og livspolitik som et symptom på tidens krav om individualisering i et altædende performancesamfund hvor alle vil være kreative, synlige. Alle dele af Claus Becks liv bliver nu performeret i Das Beckwerks maskine. Han er den sande entreprenør, og vil snart kunne holde foredrag om hvordan man laver sin egen performance-virksomhed på Copenhagen Business School! På den anden side har jeg haft lejlighed til at opleve Das Beckwerk live, i sommers på Bramstrup på Fyn, hvor Das Beckwerk her fremførte syv sange om storpolitik og kærlighed til ære for både sin datter og menneskeheden. Ud af den magre strube flød de smukkeste og mest bevægende toner jeg længe har hørt, båret på én gang af vrede og omhed, af raseri og kærlighed. Du blev set, ja, jeg blev set, for nu at blive i Rilkes spor.

Men når det kommer til litteraturen som værk og forholdet mellem kunst og politik, er værket som helhed for uskarpt. Hos Das Beckwerk er der nemlig en stærk tendens til at jage *den store forskel*, drømmen om at vække masserne. Men længsel og patos har brug for tankens klarsyn. For hele projektet forekommer det mig, evner ikke i tilstrækkelig grad at tænke affirmativt, at gøre ophold ved stoffet, gøre ophold ved begivenheden, det som ændrer på erfaringen og subjektiviteten. Men netop kampen for de mange små forskelle kræver en stærk formanstringelse. Her arbejder man sig frem indefra, man går ind i vareomsætteligheden, undersøger dens forbindelser på ny. Man går ind i ensretningen og finder andre hulrum, andre forbindelser mellem forskellige tegn og kroppe der gør nye erfaringer og tankeformer mulige. Det som man her kunne kalde for «den indre forskel» ernærer sig af sig selv, den dramatiserer de eksisterende strukturer uden at forestille sig en fuldkommen destruktion af de eksisterende normer. Man integrerer forandringen i verden. Man går ind i mediet, i fjernsynet, dumheden, klogskaben, kapitalen, det er alt sammen stof (billeder, lys, farver, ord) som kan bearbejdes på stoffets plan og ikke kun ideologisk.

David Foster Wallaces *Infinite Jest* er ét blandt flere eksempler på et værk der har opgivet forestillingen om dette udenfor, der penetrerer vores billedverden, kapitalen og vender den mod sig selv. Alt forbliver det samme og dog har alt mistet sin faste identitet. Verden forbliver den samme, men *måden vi ser på* har forandret sig og dette er måske den vigtigste begyndelse. Den indre forskel skal derfor ikke vurderes ud fra det den er forskellig fra.¹⁰ Forskellen er den virkning der skaber sin egen årsag. Længslen efter det store udenfor må transformeres til et spørgsmål om erfaringens

og sansningens indenfor, længslen efter at trække tempoet ud, at møde tingene på ny: Et værk der skaber forstyrrelser i begivenhedshorisonten står altid og falder med komposition og form, om der skabes erkendelser, intensitet, en anden erfaring.

«**SELVMORDSAKTIONEN**» er fra Das Beckwerks side et ønske at om gøre en forskel, at forandre verden derude, at skabe en reaktion. Men vi kan aldrig måle gyligheden af en sådan påstand, og det er heller ikke det der skal optage os. Det spørgsmål vi må stille er: Bruger Das Beckwerk kunst som middel til forandring eller er det kunsten selv der er forandringen? Das Beckwerk har selv sagt at dets projekter har fået folk i Irak til at handle og tænke anderledes. Hans handlinger gør en forskel. Men denne forskel er kunstnerisk set uinteressant, dog kan den være interessant som bud på en alternativ politisk handling. Om man helliger sig et udvidet kunstbegreb, om man er modernist, det ændrer ikke på sagen. Om kunstens forhold til forandringen, i dette tilfælde litteraturen, understreger forfatter og permanent sekretær for nobelpriskomiteén Horace Engdahl hvordan forandring og eksistensmåde hænger sammen.

I sin læsning af netop Rilkes møde med Apollon-torsoen, der kræver at han ændrer sit liv, konstaterer Engdahl at hans eget liv i det ydre ikke er blevet specielt ændret af kunsten. Sammenligner han sit liv nu med for ti år siden, er det lighederne og ikke forskellene der springer i øjnene. Men da går det op for ham; kunsten selv er ændringen: «Det er transporten, skiftet af virkelighed, der betyder noget. Spørgsmålet hvad kunsten er godt for, er en indbydelse til hykleri. Hvad bøgerne råder os til, er at vende tilbage til biblioteket, hvad musikken vil, er at vi skal spille igen, og hvad Apollon egentlig sagde til Rilke, var at han skulle komme og beundre ham oftere.»¹¹

Das Beckwerks fokus på *handlingen* må før eller siden stilles overfor forandringens *hvadhed*, og dette har altid været forbundet med den stærke kunsts anliggende: at kunne skabe en anden virkelighed, et andet erfaringsrum, nye erkendelser, nye måder at føle og tænke på. Hvis den er stærk nok, hvis et værk kan stå af sig selv, er det selve kunsten der er forandringen fordi den er virkeligheden uden dog at være identisk med netop virkeligheden: Den får os til at se. Så derfor ... «denn da ist keine Stelle, die dich nicht sieht. Du mußt dein Leben ändern.»

© norske LMD

1 Claus Beck Nielsen, *Selvmordsaktionen*, Gyldendal, 2005, s. 23.

2 *Selvmordsaktionen*, se over, s. 191.

3 Das Beckwerk, *Suverænen*, Gyldendal, København, 2008.

4 Giorgio Agamben, *Profanations*, Zone Books, 2007, s. 73.

5 *Profanations*, se over, s. 59.

6 Italo Calvino, «Lethed», i *Til det næste årtusind. Amerikanske forelæsninger*, Tiderne skifter, 1995, s. 15.

7 Mikkel Bolt og Das Beckwerk, *I sammenbruddets tjeneste*, Gyldendal, København, 2008, s. 24.

8 *I sammenbruddets tjeneste*, se over, s. 14.

9 Rainer Maria Rilke, *Nye digte*. Citeret efter Thorkild Bjørnvijs oversættelse optrykt i Rilke, *Udsat på hjertets bjerge*, Gyldendal, København, 1995, s. 31.

10 Et hovedtema i Gilles Deleuzes tidlige hovedværk *Différence et répétition*, PUF, Paris, 1968, se kap. 1.

11 Horace Engdahl, *Meteor*, Forlaget Basilisk, København, 2006, s. 62-63.